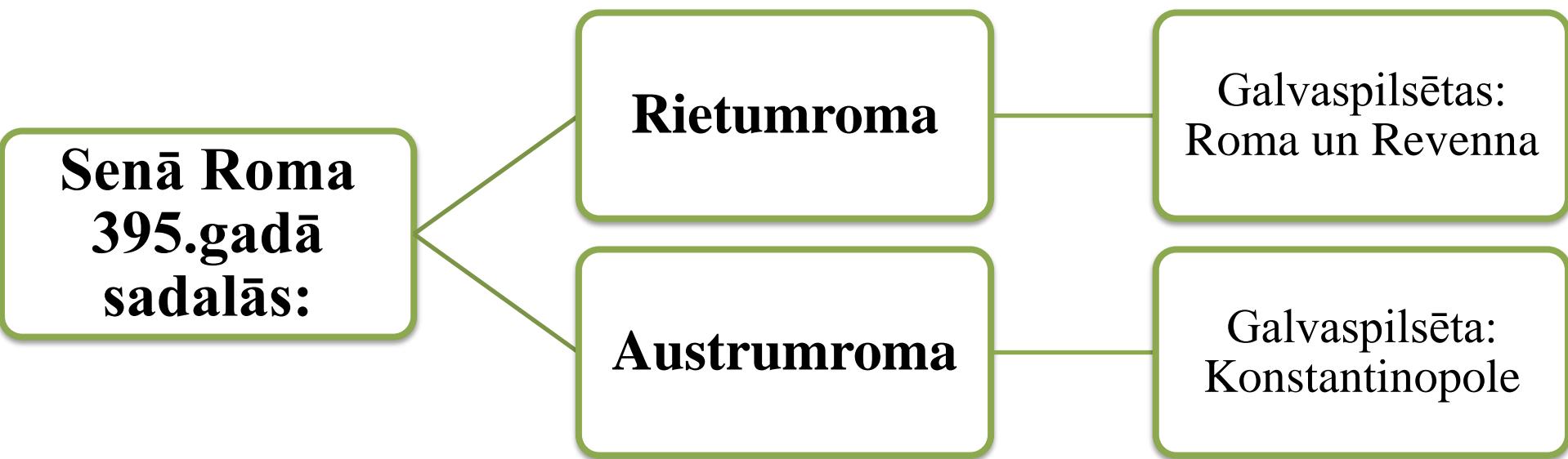

Senās Romas sabrukums

Kintija Sila

Kādas pārmaiņas piedzīvo Senā Roma?

Notikumi Rietumromā 5.gadsimtā:

- 5.gs. Rietumromā notika regulāri barbaru – huņņu, ģermāņu – iebrukumi, kā rezultātā **476.gadā** tika gāzts **pēdējais Rietumromas imperators Romuls (Romulus Augustuls).**
- Rietumromas sabrukums – seno laiku beigas.

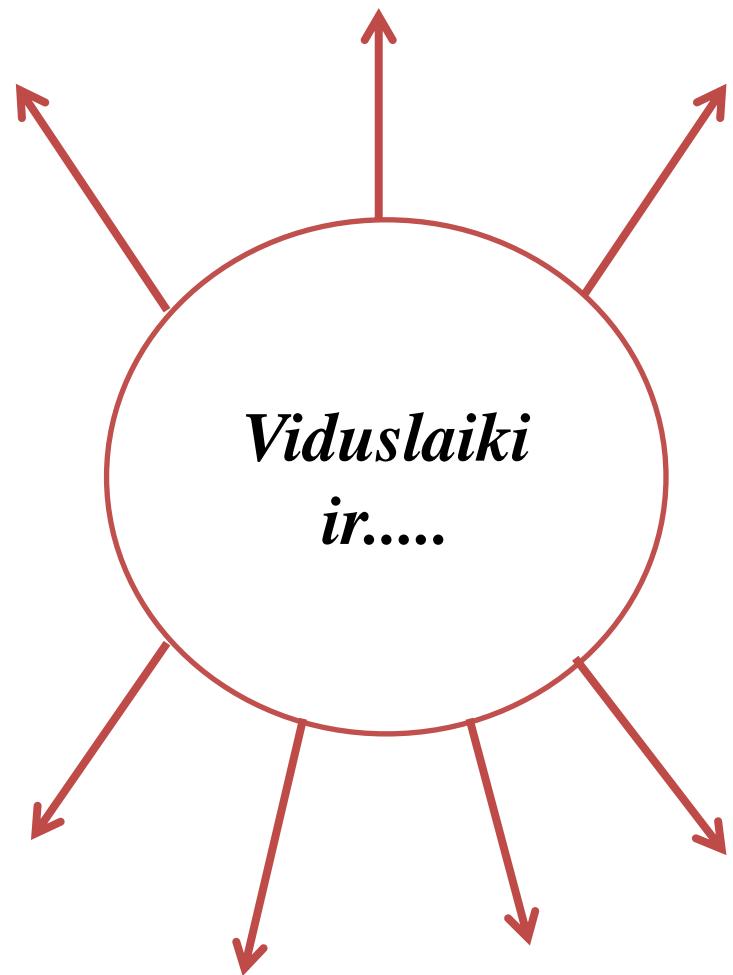
Viduslaiku vēsture

No senajiem laikiem līdz viduslaikiem

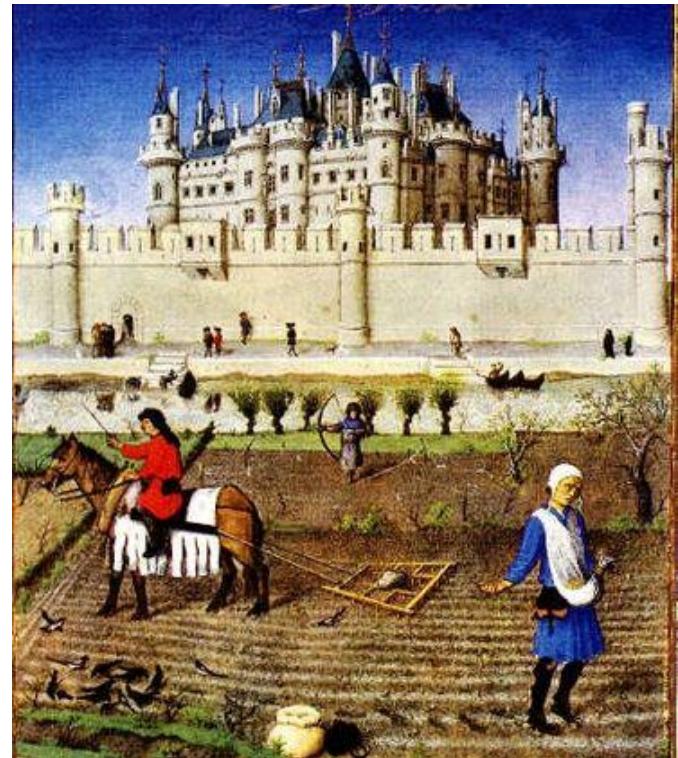
Kintija Sila

1. Kā Jums liekas, kas ir viduslaiki?

Viduslaiku hronoloģiskais dalījums

- Viduslaiki ir vēstures periods starp senajiem laikiem un jaunajiem laikiem, kas ilgst no ~ 5.-15.gs.
- Viduslaikus dalījums:
 - » Agrie viduslaiki (5.-11.gs.)
 - » Attīstītie viduslaiki (11.-13.gs.)
 - » Vēlie viduslaiki (14.-15.gs.).

Lielā tautu staigāšana

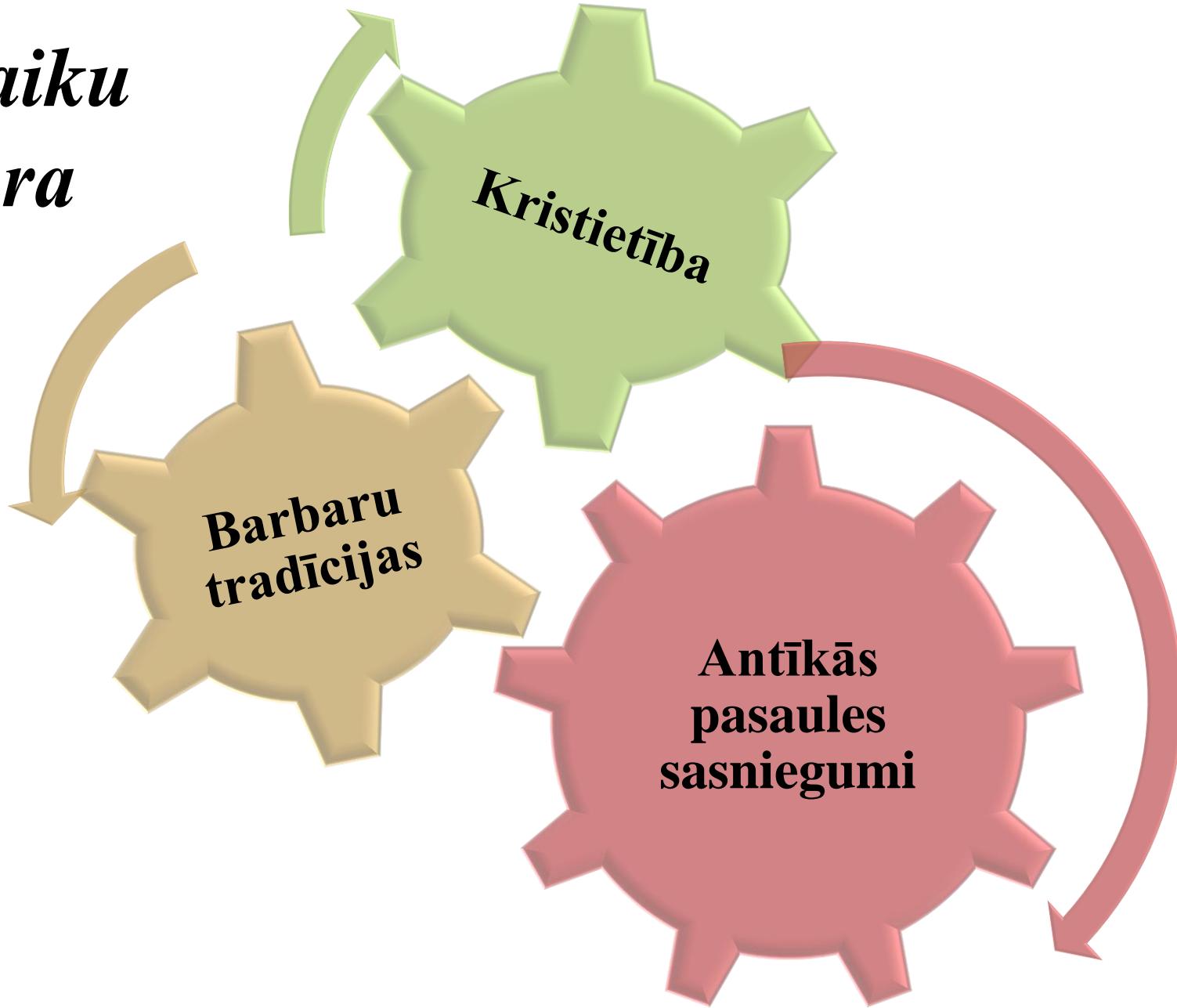
- **Germāņu, slāvu un citu tautu pārvietošanās Viduseiropā un iebrukumi Rietumromā, kas notika 4.-7.gs., tiek dēvēti par Lielo tautu staigāšanu.**
- Lielās tautu staigāšanas **cēloņi:**
 - **Barbaru cilšu sabiedrību attīstība;**
 - **Iedzīvotāju skaita palielināšanās**, kas radīja nepieciešamību pēc plašākām teritorijām;
 - **Klimata izmaiņas:** zemes vai nu izžuva vai pārpurvojās, rezultātā klejotāji – lopkopji, kā arī zemnieki bija spiesti meklēt jaunas teritorijas.

Viduslaiku sākums

- **Lielo tautu staigāšanu ievadīja huņi – klejotāju cilts,** kas vēlējās iegūt bagātīgu laupījumu, nevis jaunas zemes.

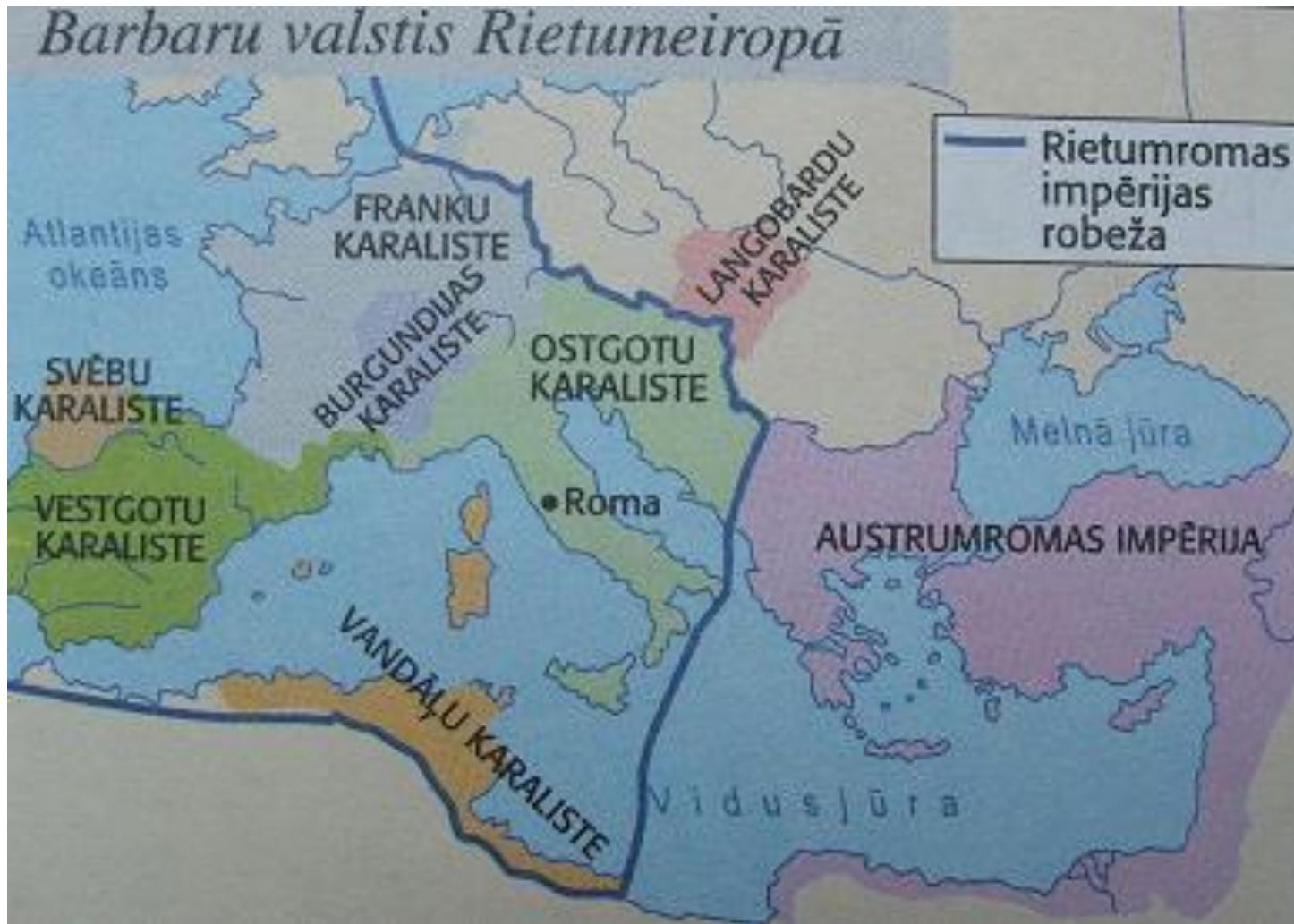
Viduslaiku kultūra

THANK
YOU!

Jaunās valstis Eiropā viduslaiku sākumposmā

Germāņi..

- **Radniecīgu tautu grupa, kurā ietilpa ~ 10 ciltis – vestgoti, ostgoti, vandalī, u.c. (pārējie avotā F13)**
- Klejotāji, kas parasti celā devās ar kājām vai zirga mugurā, līdzī nesot mazus saiņus ar mājsaimniecības pierumeriem un apģērbu.
- **Germāņi centās saglabāt un apgūt romiešu sasniegumus, kā arī mēģināja mainīties, tomēr daudzus romiešu jaunievedumus tie nesaprata.**

Viduslaiku sākums (2)

- Huņni uzbruka ģermāņiem – vislielākajai barbaru tautu grupai, kā rezultātā ģermāņi devās uz Romas impērijas teritorijām, lai iegūtu tur zemi.
- 375.gadā ģermāņi lūdza Romas ķeizaram atļauju gūt patvērumu Romas teritorijā, tādējādi tie sāka aizsargāt Ziemeļu robežas.
- 410.gadā vestgoti aplenca Romu un vēlāk – arī ieņēma.
- 455.gadā Romai uzbruka vandaļi, kas pilsētu postīja 14 dienas.

Viduslaiku sākums (3)

- Līdz 7.gs. turpinājās barbaru iekļaušanās un iedzīvošanās bijušajā Rietumromas impērijā.
- Senajā Romā saimniekošana bija saistīta ar lauksaimniecību un tirdzniecību, bet **barbari nodarbojās ar naturālo saimniecību** – **saimniekošanas veids, kad ražo pašu patēriņam, nevis pārdošanai.**

Germāņu un romiešu «saplūšana»

Germāņi no romiešiem aizguva...

- Politisko iekārtu, tās idejas. Romieši kļuva par padomniekiem.
- Apguva tikumus, paražas.
- Piešķīra sev romiešu titulus.

Germāņi romiešiem «atņēma»...

- Olīvju birzes pārvērta par ganību laukiem.
- Izlaupīja romiešu kultūras pieminekļus.
- Kolizeju izmantoja kā akmenlauztuvēs zemnieku māju būvniecībai.

Germāņu un romiešu «saplūšana»

- Saistībā ar ģermāņu valstiņu veidošanos, **sākās vispārējs agrarizācijas process – atgriešanās pie lauksaimniecības kā galvenā nodarbošanās veida.**
- Tas, savukārt, radīja izsmalcinātības zudumu, jo laukos tas vairs nebija nepieciešams.
- Romieši arvien vairāk tuvinājās ar ģermāņiem, jo zemnieki ir tuvāki viens otram, nekā zemnieks un hercogs.

Germāņu un romiešu «saplūšana»

- Galvenais abu tautu saplūšanas iemesls – ģermāņu kristianizācija.
- Kristīgā ticība ir universāla, tā neatzīst dalījumu pēc valodas vai tautības.
- *Tomēr lielākā daļa ģermāņu kļuva par romiešiem, nevis otrādi.*

Barbaru valstis Rietumeiropā

Jaunās valstis Eiropā..

*Vestgotu
karaliste*

*Ostgotu
karaliste*

*Langobardu
karaliste*

Franku valsts

Bizantija

*Vikingu
valstiskie
veidojumi*

Uzdevums tēmas apzināšanai

F15

- Izvērtējet avota ticamības pakāpi!
- Kāds iespējams franku un viņa karaļa kristīšanas iemesls atspoguļots avotā?
Pamatojet!

Hlodvigs I

Uzdevums tēmas apzināšanai

F16

- **Raksturojet Franku valsts sabiedrību, balstoties uz avotā gūto informāciju.**

THANK
YOU!

Barbaru valstis

Kārļa Lielā impērija

Barbaru valstis (1)

- Sākot ar 418.gadu Eiropā sāka veidoties Barbaru valstis, tomēr tās bija nepastāvīgas un nestabilas.
- Barbaru karalistēs sabiedrību veidoja divas grupas – iekarotāji (ģermāņi) un to pakļautie (bijušās Romas impērijas iedzīvotāji).
- Barbaru karavadoņi ar laiku pārņēma romiešu dzīvesveidu un kultūru. Savās valstīs tie ieviesa romiešu valsts pārvaldi un pienēma kristietību.

Barbaru valstis (2)

Franku valsts

- Barbaru valstīs dzimts kopienu vietā veidojās kaimiņu kopiena, kur katra ģimene apsaimniekoja savu zemes gabalu.
- **Viena no spēcīgākajām ģermāņu ciltīm bija franki, kas iekaroja romiešu un gallu (mūsd.Francijā) zemes, izveidojot Franku valsti.**

Franku valsts (1)

- Franki bija pagāni, kas nodarbojās ar lauksaimniecību, kas nodrošināja zemkopju sabiedrības uzplaukumu.
- Pirmais Franku valsts **valdnieks Hlodvigs** saprata, ka nepieciešams pieņemt kristīgo ticību, lai stiprinātu tautas ticību valdniekam, tāpēc **496.gadā svinīgā ceremonijā pieņēma kristietību.**
- **Hlodvigs pārstāvēja Merovingu dinastiju.**

Hlodvigs I

Franku valsts (2)

- Hlodviga pēcteči teritoriju paplašināja.
- **751.gadā varu pārnēma** galma amatpersona **Pipins Īsais**, veicot apvērsumu valstī, tādējādi aizsākot **Karolingu dinastijas laiku** Franku valsts vēsturē.
- **Viens no ievērojamākajiem** Franku valdniekiem bija Pipina Īsā dēls **Kārlis Lielais**, kas valdīja no 768.-814.gadam.

Pipins Īsais

Franku valsts (3)

- Kārlis bija liela auguma, spēcīgs, energisks un ar lielu gribu apveltīts cilvēks. Lielāko daļu, no valdīšanas laika, viņš pavadīja karojot.
- **Galvenais zemes īpašnieks valstī bija karalis**, kuram piederēja ~ 250 muižas.
- **Lielākā daļa franku iedzīvotāju neprata ne lasīt, ne rakstīt.**

Kārlis Lielais

Franku valsts (4)

- **800.gadā Kārlis Lielais tika kronēts par Svētās Romas impērijas keizaru, jo palīdzēja pāvestam cīņā pret dumpiniekiem.**
- Kārlis Lielais rūpējās par izglītības un kultūras attīstīšanu.
 - Galmā tika aicināti izcilākie domātāji,
 - Izcelta latīņu val.apguves nepieciešamība.

Karolingu dinastijas veiktās reformas

Elitāras, smagi bruņotas
kavalērijas vienības
veidošana.

**Karavīri mūža lietošanā
saņēma zemi jeb beneficiju.**

Lai pārvaldītu impēriju, tika
iecelti novadu pārvaldnieki
– grāfi.
Attālos novados – **markgrāfi**.

Karolingu dinastijas veiktās reformas

Par karaļa vasaļiem kļuva
hercogi – kādreizējie
germāņu cilšu militārie
vadoņi.

Pipins Īsais, apmaiņā pret
karaļa titulu, **756.gadā**
palīdzēja pāvestam izveidot
Pāvesta valsti
(mūsd. Vatikāns).

Verdenas līgums

**Franku valsts
843.gadā**

**Rietumfranku
valsts:**
Mūsd.Francija
Senfranču val.

**Centrālā franku
valsts:**
Mūsd.Itālija
Itāļu val.

**Austrumfranku
valsts:**
Mūsd.Austrija
Senvācu val.

*Kārlis
Plikgalvis*

Lotārs

*Ludvigs
Vācietis*

Uzdevums tēmas apzināšanai:

- *Salīdziniet avotus F21 un F24 – kādas ir atšķirības starp Franku valsts raksturojumu?*

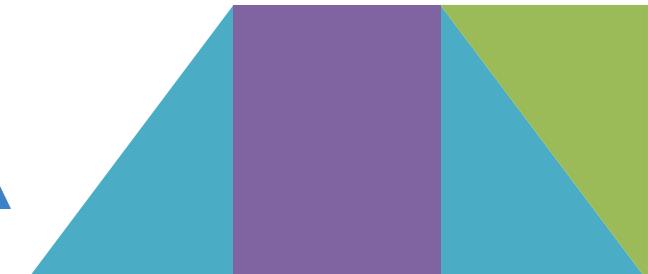
7 min.

Uzdevums tēmas apzināšanai:

- *Formulējiet savu viedokli: Kārlis Lielais bija apvienotājs vai apspiedējs?*

7 min.

THANK
YOU!

Baltijas atklāšana

Baltija 5.–10. gs.

0 53 km

Mūsu ēras sākums Baltijā

- Vēstures avotu apjoma trūkuma dēļ, šo laika posmu ir sarežģīti skaidrot, tomēr **arheoloģiskie izrakumi norāda uz baltu sakariem ar skandināviem jau mūsu ēras sākumā:**
 - “velna laivas” jeb akmens krāvumi laivas formā;
 - Personvārdu lietojums;
 - Skandināvu apmetnes *Seeburg* (Grobiņā), *Kaupa* (Kaliningradā).

AIZVĒSTURE

VIDUSLAIKI

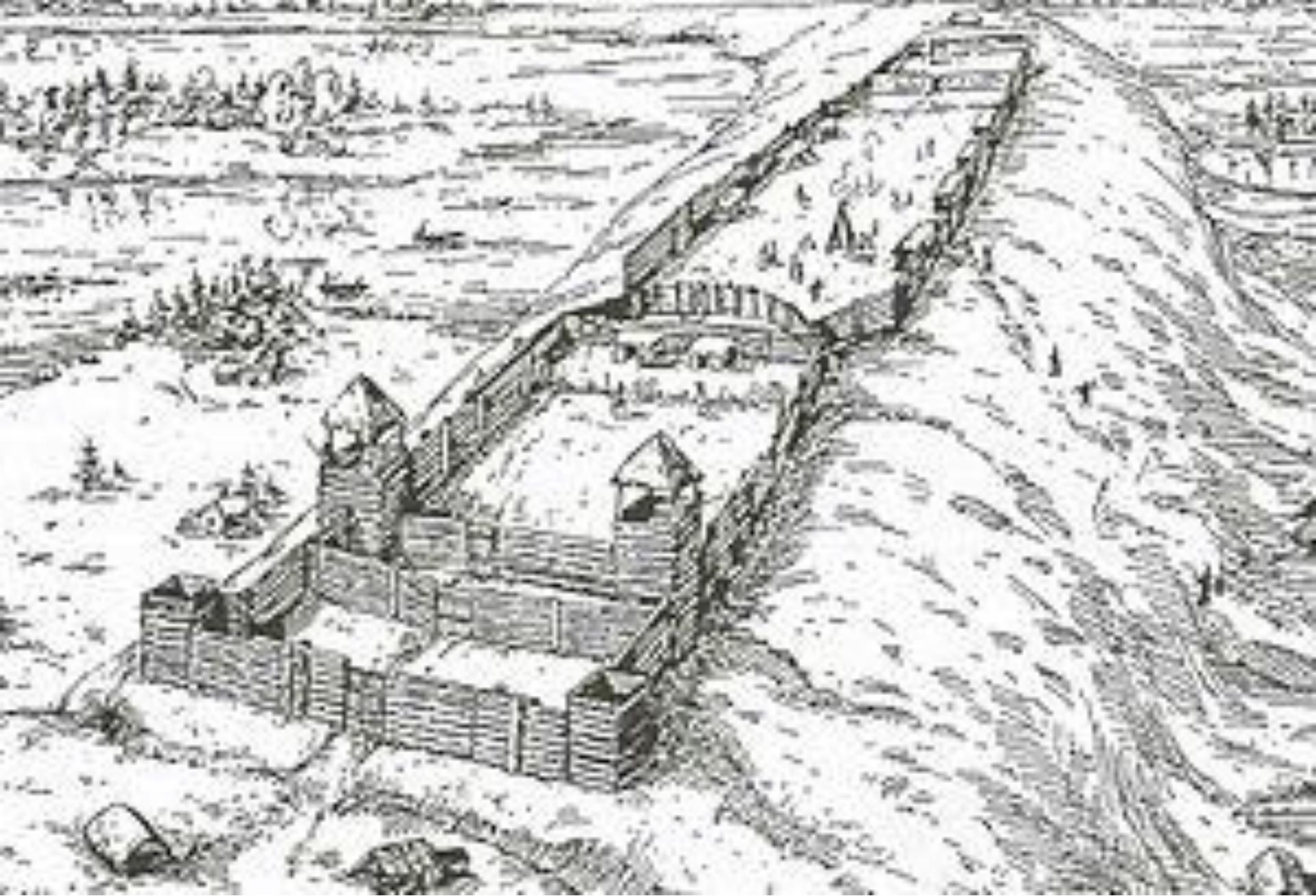

12./13.gs.

Baltija 4.-8.gs.

- Arheoloģiskie izrakumi liecina, ka **kopš 4.gs. baltu sabiedrība militarizējās** – kapos līdzī tika doti ieroči, būvētas nocietinātas, koka pilis.

Kentes pilskalns

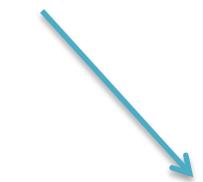

Vēstures avoti par Baltiju

Indriķa hronika

- Vēsta par Livoniju
13.gs. ;
- Faktu pārbagātība;
 - sarakstīta
viduslaiku latīņu val.;
 - 4 daļas;
- Autors – priesteris
Henrihs (Indriķis).

Atskaņu hronika

- Vēsta par
Zobenbrāļu ordeni un
Livonijas ordeni;
- Nav ievērota
hronoloģija;
- Legendas;
- Autors – nezināms,
augstāk stāvošs
bruņinieks.

Der
Sießändischen S̄hronif
Anderer Theil
von
Sießland
unser seinen Herren Weistern,
welche
die alte Geschichte
des Ordens und der benachbarten Völker
erleutert.

Soval
mit Zusichtung der gedruckten und ungedruckten Schriftsteller
aus einer zahlreichen Menge alter Documente im Original, beglaubigten Kopien
und andern Wissenschaften
zusammen getragen;
nebst angehängten Tabellen,
die Namen der Erz- und Bischofe von Riga, Revel, Dörpt und
Dösel, die Sigille der Ordensgebietiger, die Wapen der ließändischen Städte,
das Verzeichniß aller ehemaligen Schlöſter,
alle zur Zeit des Ordens und nachher geprägte auch noch vorhandene Münzen
aus den berühmtesten Cabinetten gesamlet;
beschrieben werden
von
Johann Gottfried Arndt
des Kaiserlichen Hofes zu Riga Commiss.
Halle im Magdeburgischen, gedrukt bei dem Johann Justinius Gedon. 1733.

Indriķa hronikas tulkojuma
titullapa

Baltija 10.-13.gs.

- 9.-12.gs. attīstījās lauksaimniecības nozare, tika veidota trīslauku sistēma, izmantoti dzelzs darbarīki;
- Šajā laikā sāka attīstīties **amatniecība kā atsevišķa nozare**, amatnieki kļuva par atsevišķu sabiedrības slāni, kas dzīvoja pils-sētās.
- Tāpat jāmin arī tirdzniecības attīstība, par ko liecina arheoloģiskajos izrakumos atrastās arābu un rietumeiropiešu monētas un monētu depozīti.

Baltiešu sakari ar Krievzemi

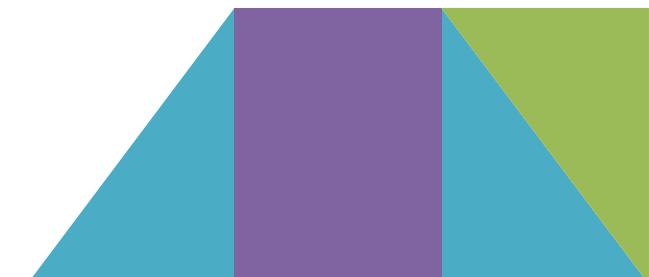
- **Krievzemes kņazi devušies sirojumos uz Latgales teritoriju**, lai gūtu laupījumu un apliktu vietējos iedzīvotājus ar mesliem;
- **Baltijas austrumu apgabalos**, pie lielākajiem tirdzniecības ceļiem, **bija izplatījusies pareizticība**. Atšķirībā no katoļticības, tā netika uzspiesta.
- Par šo saistību liecina arī no krievu valodas aizgūtie vārdi, piemēram, baznīca, kristīt, zvanīt, svēts, u.c.

Uzdevums tēmas apzināšanai:

- *Paskaidrojiet, kā avots F49 sasaucas ar avotiem F47 un F51!*
 - *Kladē ierakstiet vienu tēzi par avotā minēto notikumu;*
 - *Un vienu problēmjautājumu (kāpēc konkrētajam avotam nevarētu uzticēties?)*

10 min.

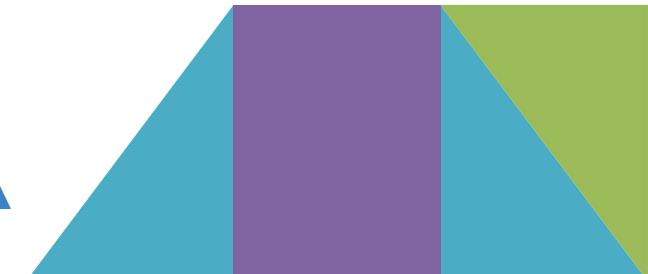

Uzdevums tēmas apzināšanai:

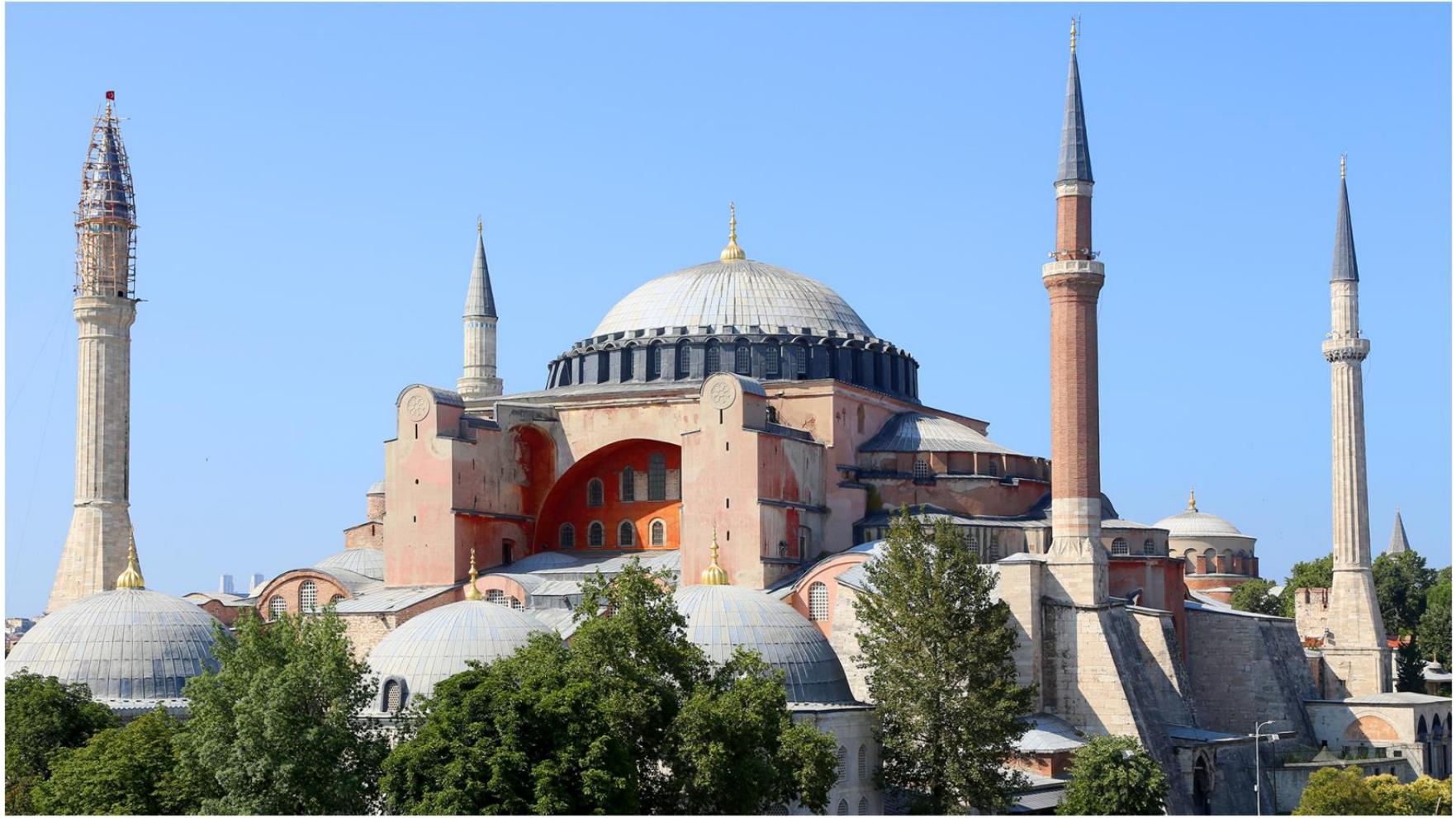
- *105.lpp 10.jautājums: sagrupējet apgalvojumus pēc, Jums pieņemamās, ticamības skalas! Pamatot!*

5 min.

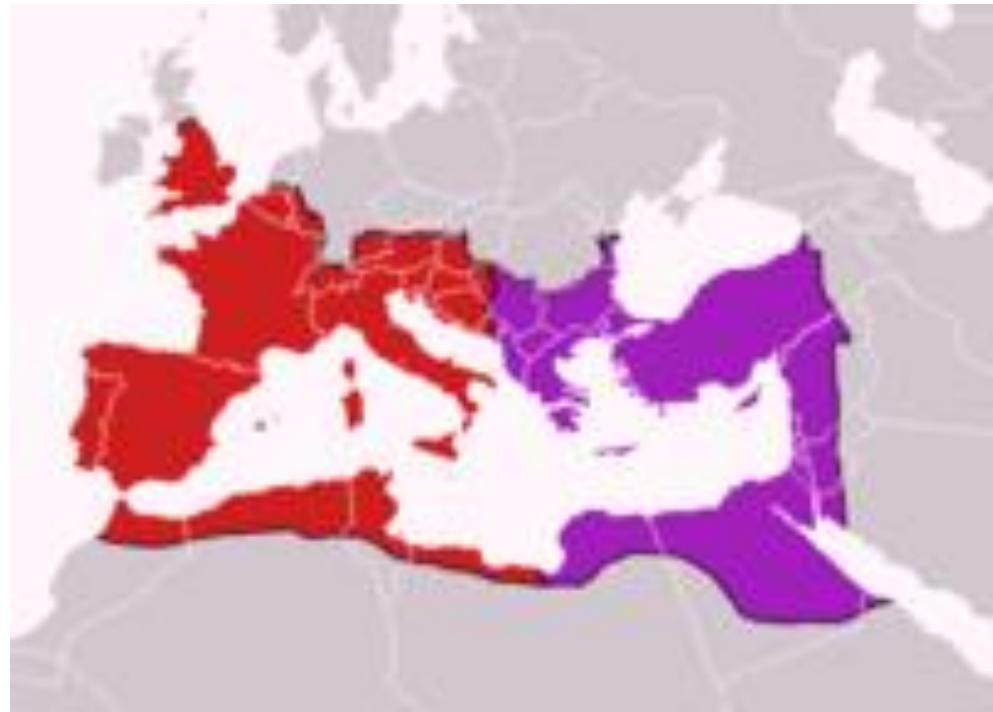

Bizantijas impērija

Kas ir Bizantija? (1)

- **Bizantija** bija viena no visu laiku stabilākajām un ilglaicīgākajām impērijām, kas izveidojās 395.gadā **Romas impērijai sadaloties Rietumromā un Austrumromā jeb Bizantijā.**

Kas ir Bizantija? (2)

- Sabrūkot Rietumromai 476.gadā, Bizantija kļuva par Romas impērijas mantinieci.
- **Bizantija attīstījās neatkarīgi no pārējās Eiropas, panākot augstu izglītības līmeni, kultūras uzplaukumu un valsts ilgu pastāvēšanu.**
- Bizantijā dzīvoja ~ 35 milj. iedzīvotāju.
- Bizantieši sevi dēvēja par romejiem.

Kas ir Bizantija? (3)

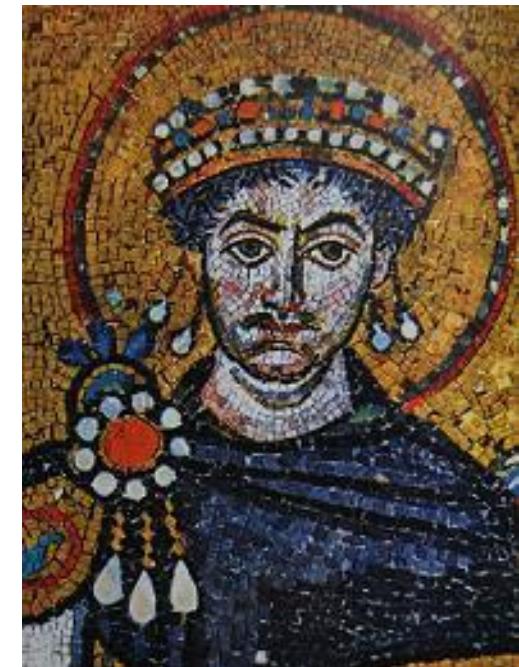
- Bizantijā sazināšanās notika grieķu valodā.
- **Bizantijas galvaspilsēta bija Konstantinopole** (mūsd.Stambula, Turcijā), kur krustojās tirdzniecības ceļi no Austrumiem un Rietumiem – no Arābijas, Indijas, Āfrikas, Ķīnas, Eiropas.

Bizantiešu freskas

Bizantijas imperators Justiniāns (1)

- Varenākais Bizantijas valdnieks bija Justiniāns, kurš valdīja no 527. gada līdz 565. gadam.
- Justiniāns bija cēlies no Makēdonijas zemniekiem; tronī nāca 45 gadu vecumā.
- Justiniāns bija godkārīgs. Viņa mērķis bija atjaunot Romas impēriju.

Justiniāns (Mozaīka Sv. Vitales baznīcā Ravennā)

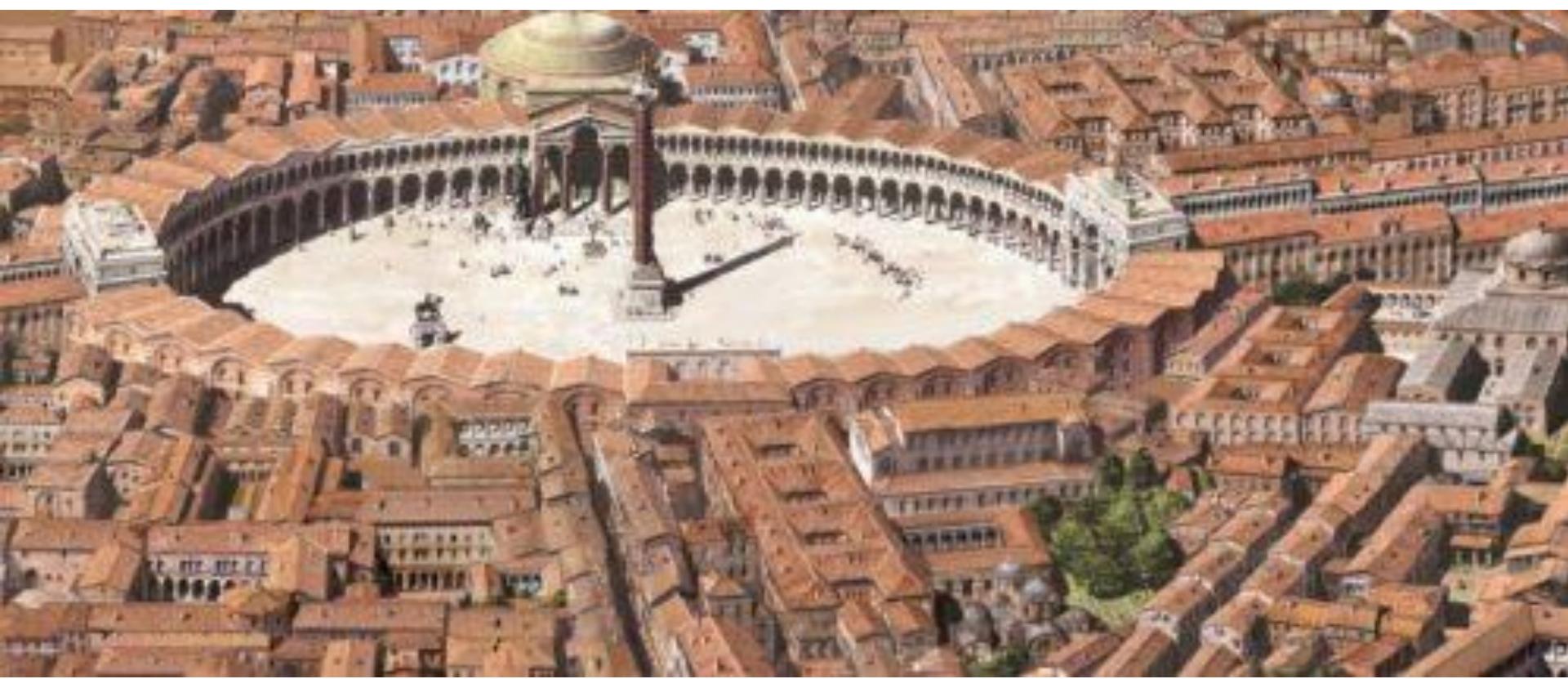
Bizantijas imperators Justiniāns (2)

- Justiniāns I un viņam tuvu stāvošās personas noteica visu nozīmīgāko vietējo amatu sadali. Tādējādi amatus nevarēja mantot.
- **529.gadā tika izdots likuma krājums – Justiniāna kodekss.** Tas veido civiltiesību pamatus, ko vēlāk studēja Rietumu universitātēs.
- **Justiniāna likumdošana regulēja visas dzīves jomas, pat baznīcas lietas.**

Bizantijas impērija Justiniāna
I valdīšanas sākumā.

Justiniāna I laikā iekarotā
teritorija.

Bizantijas imperators Justiniāns (3)

- **Justiniāna sieva bija Teodora - skaista un gudra valdniece.**
- Jaunībā uzstājusies cirka izrādēs un bijusi dejotāja.

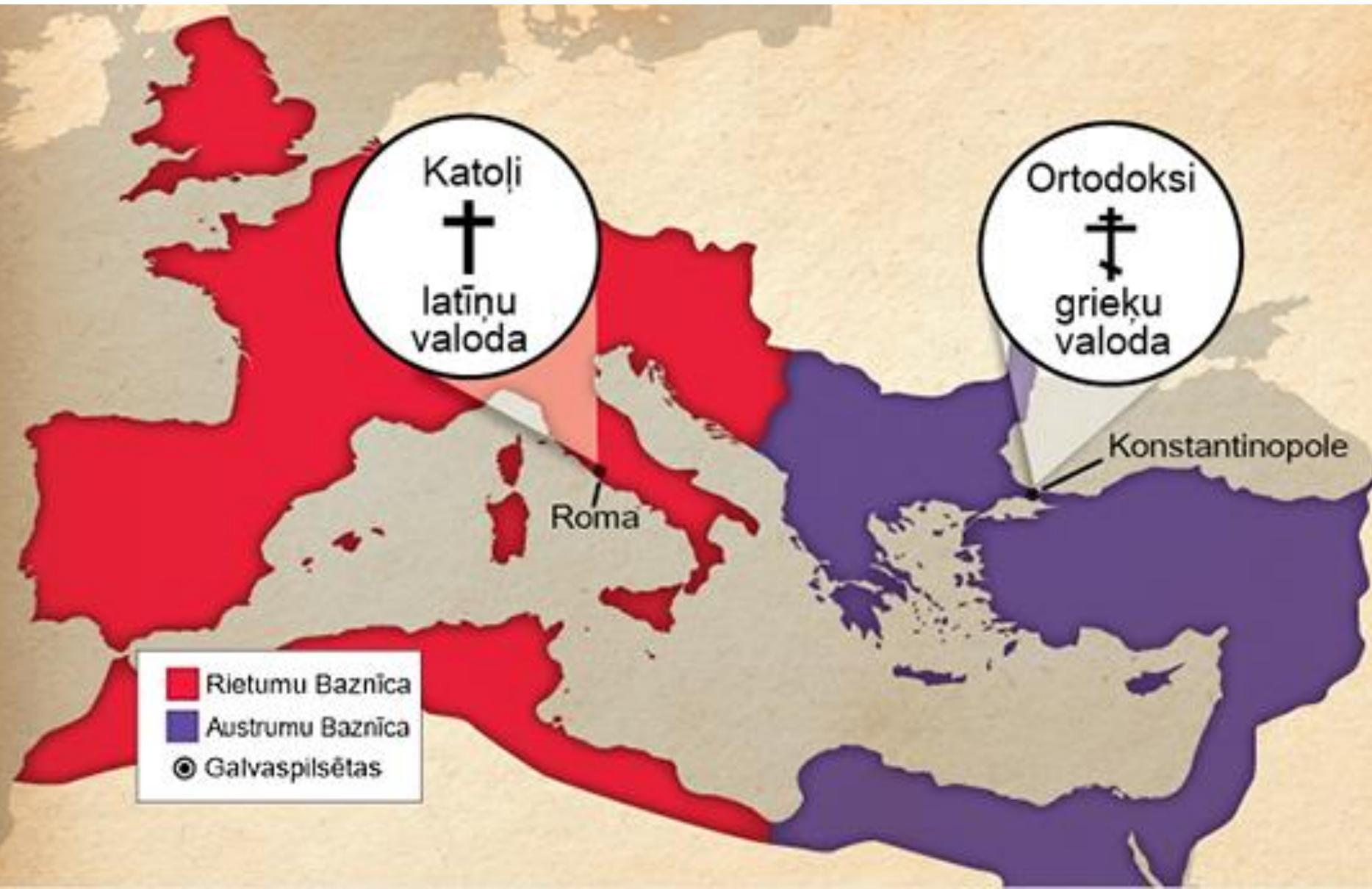

*Justiniāns un
Teodora*

Kultūra un reliģija Bizantijā (1)

- Kopš 6. gs. Bizantijas impērijā bija izteikta viduslaiku kristīgās valsts iezīmes. **Imperators tika dievišķots un uzskatīts par Dieva vietnieku zemes virsū.**
- **Justiniāna valdīšanas laikā** Bizantijas arhitektūra un māksla piedzīvoja uzplaukumu; **tika uzceltas 150 pilsētas.**
- Bizantija nepiedzīvoja tādu izglītības lejupslīdi kā rietumi. Izglītība un zināšanas bija lielā vērtē, jo tās pavēra celu uz ierēdnā karjeru.

**1054.gadā notika baznīcas sadalīšanās jeb Lielā Shizma,
tādēļ bizantieši sāka sevi dēvēt par pareizticīgajiem.**

Sv.Sofijas katedrāle

Apdarei izmantoja zeltu, sudrabu, zilonķauļu un dārgakmeņus.

Bizantijas sabrukums

- 1453.gadā Bizantijas impērija sabruka, jo turki no Osmāņu impērijas ieņēma Konstantinopoli.

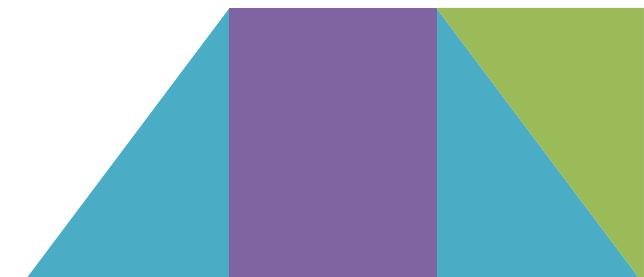

Uzdevums tēmas apzināšanai:

- *Izlasiet avotu F26 un:*
- *Izskaidrojiet, kā avots ataino sievietes stāvokli bizantiešu sabiedrības élite!*
- *Vai, Jūsuprāt, avots ir pietiekams, lai raksturotu sieviešu stāvokli Bizantijā?*

Pamatojiet!

10 min.

GATAVOŠANĀS PĀRBAUDES DARBAM!

**Laika līnija
“Aizvēsture-
viduslaiki”:
cēloņi
laikposma
maiņai!**

**Nosauc
Franku valsts
un Bizantijas
valsts
varenākos
imperatorus!**

**Kas ir Lielā
tautu
staigāšana?
Kāpēc tā
notika?**

**Kā veidojās
un kā sabruka
Franku valsts?**

**Kāda bija
barbaru
sabiedrība?
(Tās izglītība,
kopienas)**

**Kas ir
Justiniāns I?
Ko viņš
izdarījis valsts
labā?**

**Kā radās un
kā gāja bojā
Bizantija?**

**Salīdzini
izglītības
līmeni Franku
un Bizantijas
valstīs!**